

NAGYKÖRÖS ÉS VIDÉKE

Politikai, közgazdasági és társadalmi lap. A „Nagykörösi Gazdasági Egyesület“ hivatalos lapja.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

Nagykörös, IV. ker., Deák-tér 31.
Telefon szám: 78.

Megjelenik hetenként háromszor:

Kedden, csütörtökön és vasárnap
reggel.

Főszerkesztő:

Magyar Kázmér.

Felölös szerkesztő és laptulajdonos:

D. Tóth Ferenc.

Előfizetési árak:

HELYBEN:

Egész évre 12 K, 1/2 évre 6 K, 1/4 évre 3 K

VIDEKEN:

Egész évre 14 K, 1/2 évre 7 K, 1/4 évre 3-50 K.

Egyes szám ára vasárnap 14, hétköznap 6 fill
Nyitlert soronkint 80 fillér.

A termelés szervezése.

Nem szokása a magyar nemzetnek és a magyar társadalomnak, hogy elesüggedjen és még eddig a világháború két éve alatt, ha volt is pillanatnyilag kedvezőtlen a katonai vagy politikai helyzet, soha sem lehetett az országban csüggedést tapasztálni.

Nem is a csüggedés, hanem az okos előrelátás diktálja, hogy most a nyár közepén gondoljunk már arra, hogy ha ellenfelein: konoksági és elvakultsága akarja, akkor még egy téli háborúval kell megbirkózunk.

Tudjuk, mit jelent ez és epen mert tudjuk, tudunk elő is készülni rá.

Az előkészületnek legelső módját pedig abban látjuk, ha nyugodtan, de annál tudatosabban készülünk elő a termelés megszervezésére.

A helyzet ugyanis ma az a monarchiában, hogy a mezőgazdasági termelés, amely feltétlenül létalapja a hadviselésnek és az egész államnak — talán néhány hibával, de nagyjából — meg van szervezve. A mezőgazdasági termelés szerveztségének előnyeit és eredményeit már az elmúlt szezonban, az elmúlt téli háború alatt is kiélveztük és tapasztaltuk, tehát ha a múlt tapasztalatain okulva történt idén a mezőgazdasági termelés szervezése —

mint ahogy valóban úgy történt, — akkor meg lehetünk győződve arról, hogy ennek nagy előnyeit fogjuk élvezhetni.

A mezőgazdasági termelés szervezése azonban nem elegendő akkor, amikor az ország népességének természetesen ipari cikkekre is szüksége van. Meg kell szerveznünk az ipari termelést is. A kormányhatóságoknak a gondja kell, hogy kiterjedjen az ipari termelésre is.

Mert ami ma folyik az ipari termelés terén, az napról-napra türethetlenebb lesz. Az ipart kartelek és trösztök vették a kezükbe és ezek a kartelek és trösztök — mint ahogy Vázsonyi Vilmos a képviselőházban mondotta — több adót rónak ki az adózó polgárságra, mint maga az állam.

Az ipari termékekkel még sokkal nagyobb és sokkal uzsorásabb spekuláció folyik, mint az élelmiszerekkel.

Nagyon sok olyan ipari termékünk van, amelyeknek bővíben lehetnének, ha a kartelek és trösztök nem tették volna rá a kezüket, nagyon sok olyan feldolgozásra váró nyersterményünk is van, a melyeket egyszerűen elrejtenek és visszatartanak azok, akik ebből termékszertüléggel jogtalan anyagi hasznot remélnek húzni.

Meg vagyunk győződve róla, hogy

a mezőgazdasági termelők is egész másképen szabnák meg az árakat és az ország ellátása mezőgazdasági termékekkel egészen más, sokkal rosszabb lenne, ha az állam, a kormány nem látta volna be a szükségét annak, hogy valóban gondoskodni kell az ország népének gabonával, liszttel való ellátásáról.

Nagyon jól tudjuk, hogy természetesen a gabona az az elsődleges szükséglet, amelyre az illetékeseknek a legtöbb gondot kell fordítaniok, de nem szabad elfelejteni, hogy az ipari termékek között is vannak elsődleges szükségletek, amelyek árát épen ezért emelték fel horribilisan.

Ha a kormány maximálná ezeknek az ipari termékeknek az árát, vagy rátenné a kezét ennek az egész gazdasági ágának a munkájára, és azt erős kézzel vezetné, meg vagyunk győződve róla, hogy másképp állnánk.

Már pedig akkor, amikor egy harmadik téli háborúra készülünk, gondoskodnunk kell arról, hogy a nép, a lakosság el legyen látva nemcsak élelmiszerral, hanem elsődleges szükségletet szolgáló ipari árukkal is.

Meg vagyunk győződve róla, hogy az ipari termelés szervezése nagyon hozzájárulna az ország további ellenállásának és kitartásának növeléséhez.

TÁRCA.

Őszi gondolatok.

Irta: K. L.

... És hull, hull a fákrol a levél. A távozó lecsékek, dalos ajku fülemülék és krugató darvak magukkal viszik újra egy év reményét, letört vágyait. A nemrég oly beszédes, tarka mező mindennap egy virággal árva; elhal a bokrok közt a madárdal s átveszi a birtokot a cinke és fent a magasban varjuk gyászdzala zendül: kár, kár... És lassan hull, hulldogál a sárga levél...

De szép az ősznek méla csendje! Nem zavarja hancurozó gyermek zsvajja, mulató emberek lármája; pihen minden, még a csaholó eb is csak nagy ritkán vakant egyet... Az elmulás minden fenségével, ijesztő hatalmával most ül dicsőségének piramisán... És a halál lihegve, ki-merülten, de annál mohóbban szedegeti esontos ujjával áldozatait...

Nincs vándor, ki porosan, némán járna az országutat; helyette ballangó kószalja a szelek szárnyán a letarolt rónát; — nincs szantogató gazda, ki ekéje után füttyörszve baliag... Hová lett a bojtár furulyája, a nyáj kolompja?... Csend, nyomasztó némaság hirdeti az elmulást és csak hull tovább, zizeg a fakó levél...

És a szerelem?... Ez a lány hangu, ragyogó tollu, csalfa madár?... Megtépázva a vihartól, csillogó tolla összekuszálva, szárnysegetten birodalmat cserélt; a végtelen kék égből a földre hullott alá s tengődik nyomorultan, ... míg be nem fedi itt is a hulló levél...

Lenge ruhás, ringó testű, szerelem-szomjas lányok, menyasszonyok, hová lettek?... Szemükből kihalt a csábító tűz, ajkukról eltűnt a mosoly s szerelmük féltessé változott...

Mindennap új halottunk van; a könynyek forrásából patak helyett folyam fa-

kad... Az óra minden percenése fajunk egy életerős hajtásának végső jajszava s minden percben utolsó dobban egy turáni sziv...

Mindig több-több kabát ujj lóg üresen, egyre sűrűbben koppan a faláb, a mankó s szaporodik a bének szomorú csoportja... Milyen lesz az a történet, melynek e hosók lesznek élő betűi?...

Csak a faj elődei, szennyes szegényei, békés verejtékének s csatákban elhullt vérének buzgói gyűjtői; arany, elv és kéjimidó gnómjai gyarapodnak csendben, szaporodnak sáskamódra.

„Ki sem hült még a hős oroszán, bár arca jéghideg,
De meg randul még szive táján egy-egy verző ideg;
S felette már a ronda varjak csoportja megjelen]
És ül falánk, gyalázatos tort a felholt te-
temen.*]
Tompá.

Előzetes színházi jelentés!

— Tisztelettel értesitem Nagy-körös városának nagyerdemű közön-ségét, hogy színházi előadásaimat a városi szálloda színháztermében f. hó 26-án szombaton este megkezdem. Társulatom névsora: Mariházy Mik-lós igazgató, főrendező, Szalóky De-zső művezető rendező, Csáky Antal, Juhász Pál szakrendező, Donáth Je-nő karnagy, Tirnovay Gyula ügyelő, Várhegyi Ida sugó, Sárközyné Judith pénztárosné, Pillip László diszmaster (3 segéddel), Ribarszky István főszabó (1 segéddel), Piller László kellékes (2 segéddel).

Művészi személyzet: M. Turcsá-nyi Olga primadonna, Fekete Rózsika I. szubrette, Gonda Macza táncos szubrette, Huzella Irén hősnő, Makay Berta énekes naiva, Nyárayné Szeréna anyaszínésznő, Spohner Ilona szende, Szabolcsy Józsa coloratur énekesnő, Szalóky Dezsőné énekes comika, Ma-riházy Miklós jelleszínész, Brády Andor baritonista bonvivant, Csáky Antal tenorista bonvivant, Fekete Béla apa buffo, Juhász Pál szerelmes bonvivant hős, Raffay István apa, Róna Zoltán énekes táncos naturbus, Stella Gida jelleszínész, Szalóky De-zső buffo comikus.

Segéd személyzet: Baranyai Man-ci, Bárdos Jolán, Bedöcs Józsa, Gál-liczky Emi, Gálliczky Maca, Lax Sári, Olinsky Emi, Szokolay Etus, Bajor György, Csontos Imre, Kiss Nándor, Köröcz Gyula, Pallós János, Tibor Sándor.

Műsor: Operettek és zenedara-bok: Kávéházi Conräd, Korzó szépe, Tiszavirág, Bájos ismeretlen, Legény-bucsu, O vagy senki, Karikagyűrű, Derék Fredolin, Málnás Miska, Egy-szer volt, Marci, Császárnő, Önagy-sága ruhája. **Prózák:** Lion Lea, Mo-dell, Egy test két lélek, Palika, Van-e babája, Két jómádár, Gyerekvaros, Évike, Táncosnő, Cyklamén, Kiszasz-szony férje, Revizor, Grün Lili, Fehér felhő, Nöstény ördög, Szerelem, A fő-próba.

Muzsika szól, peng a pohár, habzik a pezsgő, repked a tréfa. Hull a pénz, erre is, arra is csattan a csók s buján tenyészik a kékj; kábit az illat, vakit a fény s mosolyognak az arcok... Hogyan?... Itt nem muik a nyár, itt nem pusztul a faj, nem faj a jelen?... Nem!... Pesten va-gyunk!... S a négy folyó honában azalatt egyre ritkul a lomb s nő az avar s hull, hull az apák, árvák s menyasszonyok könnye...

Lesz-e még egyszer szép az élet, vi-rágos a rét, hangos az erdő? Látnuk-e még elegendült arcot, nevető szemet s táncoló pa-rokat?... Vagy tán a bál, esküvő, ünnep az emlékeztető lesz mindörökké?...

Elmulik lassan, csendben minden; az ősi szelelő elhordja a nyár virágait, remé-nyét, elsuhan lágyan a sárguló lombok kö-zött s halkán hull, hülldogál a levél... És tovább hull a könny csendben, szo-morun...

Zenei kísérletet állandóan a cs. és kir. 94. gy. e. elsőrendű katoná zenekara látja el. Bérleteszközlés cél-jából felhatalmazott megbízottam a n. é. közönség rendelkezésére áll.

A nagyerdemű közönség becces pártfogását kéri *Mariházy Miklós* Kecskemét, Szolnok és Déva városi állandó színházak igazgatója.

HIREK.

— **Kinevezés.** Benedek Kornel földink hadnaggyá nevezetett ki. Gratulálunk.

— **Szabadság engedélyezés.** Tolnai József számtiszt és Szabó sándor rendőrbiz-tos betegségiük miatt 3–3 havi szabadságot kérelmeztek, mit a közgyűlés megszavazott.

— **Egyháztanács-gyűlés.** A reform. presbitérium holnap, pénteken d. e. 9 óra-kor gyűlést tart, melynek tárgyai a következők: 1. A Nagykörösön 1916. szept. 5-én tartandó egyházmegyei közgyűlésre világi képviselők küldése. 2. Gazdasági választmány javaslata a drágasági pótlékok iránti kérvényekre, s ezzel kapcsolatban a tanítók újabb kérvénye. 3. A lelkészek kér-vénye a legelő földek hasznobréneik drá-gasági pótlékol adása iránt s a gazdasági választmány javaslata. 4. A népiszkolások előterjesztései: a.) V. Faragó Antal hősi halált halt tanító helyére a jövő tanévre egy nőtanítónak helyettesül alkalmazása iránt. b.) A hadban levő tanítók helyettesítésére 2. helyettes tanító alkalmazása iránt. 5. Özv. Mészáros Jánosné megköszöni néhai férje elhunytja alkalmával nyilvánítt részvételt. 6. Nagyméltóságú Dr. Wekerle Sándor ur kérvénye a dányosi birtoknak 10 évre haszon-bérbe vétele iránt s a gazdasági választ-mány javaslata. 7. Papp Kálmán, Papp Gyula és Papp Róza Mocsy Lászlóné 600 K. alapítványa néhai Neszményi Papp Imre és neje emlékére. 8. Jelentés 2 harangnak a hadvezetőség részére átadásáról. 9. Néhai V. Faragó Ambrus reform. főgimnáziumi internatusi alapítványi oklevelének bemutatá-sa. 10. Szavazás egyházközségi lelkési aljegyzőre. 11. A főgimnázium, tanítóképezde és népiszkolák 1915–16. évi értesítői. Egyéb jelentések s indítványok.

— **Augusztusi országos vásárunk** 28-án lesz — zárlati tilalom ez idő szerint nincs, tehát vásármentes helyről mindenféle állat felhajtható.

— **A hadbavonultak gyermekeiért.** A belügyminiszter elrendelte, hogy olyan esetekben, amikor a hadi segítség ellenére a hadbavonult gyermekét pusztulás fenyegeti, az állami gyermekmenhelyek vegyék fel kö-telékükbe, azután adják ki nevelésre any-kuhoz és a nevelésülőknek járó tartásdí-jat, ami a gyermek kora szerint három—huszonegy korona között váltakozik, min-den hónapban utalják ki az édesanyának, aki ezenkívül változatlanul megkapja a hadi segítséget is.

— **Egy kettőre elkapkodják a zsir és szalonna-neműt** a hentes üzletekből már mindjárt a reggeli órákban, szinte ost-rom folyik érte, hogy hozzájussanak a fo-gyasztók. S bizony sokan nem is képesek vásárolni, mert nincs elég mennyiség; ha már most is így van, mi lesz később! Várva várja már a közönség a hatósági kimérést is, mint halljuk a közéletmezési bizottság

már tett lépéseket a szalonna és zsir be-szerzése tekintetében. Valóban üdvös dolog lenne annak mihamarábbi keresztül vitele és kiszolgáltatását kisebb adagokban az-onnal megkezdeni, de szigorúan megtartani, hogy a hatósági zsir és szalonnából a kis pénzű, arra rászoruló, tehát kevesebb meny-nyiséget vásárolóknak adjanak a mult idő-szakban is bevált eljárás szerint.

— **Póru! járt gabonavásárlók.** Mint értesülünk, fogyasztó közönségünk közül gabonára szóló vásárlási igazolványaikat már jó eleve átadták egyik-másik termelő-nek azzal, hogy amikor gabonáik szállítá-sra készen lesznek, érte jöjdenek, vagyis átveszik. A meghatározott idő eljövetelekor azonban a vásárolni szándékozók felette megajrták, mert a lekötött terménymennyi-séget nem adták ki nekik a gazdák, külön-fele kifogásokkal eltek, holott másoknak és utóbb jelentkezőknek juttattak. A családott vásárlók a bíróságnál keresnek orvoslást.

— **136—156 százalék felár** A pa-tent-kupakgyárak kartellja augusztustól kez-dődőleg a fehér festetlen kupakoknál 10.000 darabig az árjegyzéki árakra 150 százalék, a festett kupakoknál 10.000 darabig 136 százalék felárt számít.

— **A negyedik gyermek.** Cs. Lázár László laposnyaki nagybirtokos érdekes be-adványt intézett a megye alispánjához, azt tudatva vele, hogy minden őstermelő magyar anyanyelvű anyának, aki negyedik gyerme-két megszüli, huszkoronát juttat, abból a célból, hogy a szüles után egyideig kimél-hesse magát. Ajánlatához ezer darab levele-zőlapot mellékel, abból a célból, hogy azt az alispán a megyei anyakönyvvezetők ren-delkezésére bocsassa, akik azután tudassák vele, hogy ki az az anya es hol lakik, aki a negyedik gyermeknek adott életet. Az értesítés vétele után a husz koronát az ille-tőnek azonnal elküldi. Megjegyzi meg a nagybirtokos, hogy halála esetere az emli-tett célra való tekintetből az Emkénél meg-felelő alapítványt tesz, úgy rendelkezve, hogy a husz korona jutalom idővel száz koronára emelkedjek.

— **A halasi országos vásár** augusz-tus hó 27-en vasárnap tartatik meg, ahová vásármentes helyről, szabályszerű marhale-véllel ellátott állatok, — a hasított körmű állatok kivételével, — felhajhatók.

— **Jön a cigaretta-jegy.** Hire jár, hogy néhány napon belül kormányrendelet jelenik meg, amely a dohányfogyasztás szá-bályozását tartalmazza és előírja, hogy ide-haza, a front mögött minden egyes dohányos mennyi cigarettát es szivart fogyaszthat. A rendelet intézkedni fog a cigaretta es sziv-árjegyek behozataláról. Informaóink szer-int minden fogyasztó 2 szivar, illetőleg 4 cigaretta bevásárlására kap igazolványt. A cigarettajegyek kibocsátását az indokolja, hogy a dohánygyarak termelését főleg a hadrakelt sereg katonai részére tartják fenn, akik a dohányból eddig is kitűnő ellátás-ban részesültek.

— **A többtermelés néhány fontos kérdése.** A Magyar Gazdaszövetség érde-kes füzetet adott ki a fenti címen. A beve-zetésben Bernát István foglalkozik mező-gazdaságunk fejlesztésének általános felté-teleivel. Rámutat arra, hogy a többtermelés-nek nem csupán a földbirtok, hanem épen olyan mérvben a tőke is alapja. A többek között még Magyar Kázmér kir. tanácsos, lapunk főszerkesztője Magyarország kerté-

ZÓKY ISTVÁN épület- és géplakatos Nagykörös.

IV. Mentovich-utca 357. sz.

Elvállal mindennemű **épület és vasszerkezetek munkálatait**, valamint **gépjavításokat, villanyvilágítási javításokat, villanycsengők bevezetését és javítását, modern sir- és drótkerítéseket** stb. stb. jutányos árak mellett **szolid kivitelben készítik.**

HIRDETMÉNY.

A város háztartásában szükséges tüzelő fa a helybeli lakos tulajdonosoktól szereztetik be.

Akiknek tölgy tűzifájuk van eladó — a v. gazdatanácsnoki hivatalon jelentkezzenek.

Jó minőségű kemény tűzifa kisebb mennyiségben is bejelenthető megvételre.

Nagykörös, 1916. aug. 18.

K. Faragó.
gazdatanácsnok.

3—3-f.

11923—ki. 1916. szám.

Hirdetmény.

Ismételten felhívom azokat, akik hatósági lisztet akarnak igénybe venni, hogy jelentkezzenek M. Kovács László közig. fogalmazónál a főgimn. tornateremben bármely napon d. e. 8—12-ig és d. u. 2—5 óráig.

Akik már vásárlási igazolványt váltottak, csak akkor vehetők fel a közellátatlanok lajstromába, ha vásárlási igazolványaikat ugyanott visszaadják.

Akik pedig a rendes időben jelentkeztek hatósági lisztért, azok aug. hó 16. napjától érvényes liszt és kenyérjegyeiket ugyanott megkapják 16-ától kezdve.

Nagykörös, 1916. évi aug. hó 15.

Póka,
polgarmester.

3—3-f.

**Kössön mindenki
Hadibiztosítást.**

Eladó ház.

Czirják Józsefnek II. ker. 12. sz. alatt levő háza örök áron eladó; értekezni lehet a fenti szám alatt. 1-2v.

Bán Korsós László X. ker. 126 sz. háza, mely áll 3 szoba (melyben egy üzlet van), egy konyha, éléskamra, sertésöl és nagy kocszinből, egy különálló épület elkerített udvaron, egy szoba, konyha és istállóból, konyhakerttel eladó; értekezni lehet a tulajdonossal.

Kiss László VII. ker. 145. sz. háza, mely 2 szoba, 2 konyha, 2 kamra, istálló és 264 n.-öl területű udvartérből áll, örök áron eladó; értekezni lehet a fenti sz. alatt, vagy az irodán.

Eladó föld.

Eladó szőlő és földbirtok. Szobonya Lajos tanítónak a Temető-hegy elején levő, 4 vékás szőlő és 3 vékás veteményföldje Papp Gedeon ur szomszédságában, örök áron eladó. Értekezni lehet a tulajdonossal Erzsébet Királyné ref. leány iskola, III. ker. 55 szám alatt. folyt.

Az Alsójáráson, közvetlen az iskola szomszédságában 24 hold szántó és kaszáló tanyás földbirtok örök áron eladó. Értekezni lehet X. ker. Szolnoki utca 8 sz. alatt. 1

Házvezető — 40—50 év körüli — sürgősen alkalmazást kaphat. Cim a kiadóhivatalban.

Vegyesek.

Családtalan házaspár 40—50 év körüli — műveltebb házvezetőnőt keres. Értekezni lehet VI. k. 58. sz. alatt. 2-2f.

Keresek 3 szobás lakást mellékhelyiségekkel november elsejére; értekezni lehet X. ker. 125. sz. alatt, vagy a kiadóhivatalban. 3-3f.

Tűzifa eladás. Gerecze Ábrusnak a Nyársapáton Ádám László ur szomszédságában 24 öl akácfa, 1060 kéve rózse, vágott fa es több rendbeli mesterséghez való szálás akácfa van eladó. Értekezni lehet a helyszínen. 3-4v.k.

Egy ügyes tanoncot keresek azonnali belépésre BICZÓ ELEMER fodrász. IV. k. Kecskeméti-u. I. sz.

Egy jó házból való fiu tanoncnak felvétetik fizetéssel Székely Albert könyvkereskedőnél.

Valkó Ábrus tanítónak a Kürtiben 4 vontató idei szénája és lábón álló sarjuja van eladó. Értekezhetni lehet IV. ker. 403. sz. a.

Lakás változtatás.

II-ik kerületből augusztus 1-től az V. ker. 229. sz. alá helyeztem át lakásomat, ahol a legjutányosabb áron készítek férfi és női lábbelit a legszebb kivitelben s a mai viszonyoknak megfelelően. 10—13-f. Tisztelettel:

SZILÁGYI SÁNDOR

Értesítés! Van szerencsénk értesíteni az igen tisztelt gazdaközönseget, hogy **mindenféle haditerményt** vásárlunk, úgy mint **gabonát, tehér és farka babot, burgonyát** a legmesszebbmenő legmagasabb meghatározott árak mellett. Gabonához zsákokat is adunk.

Becsés pártfogásukat kérve vagyunk kiváló tisztelettel: **NAGYKÖRÖS,** **VASS JÓZSEF és RIGÓ MIHÁLY** TERMÉNY- KERESKEDŐK. IV. kerület 23. szám.

NEU JAKAB mezőgazdasági gépraktárában beszerezhetők: valódi **CORMICK-féle** tárcsás boronák, Aächer és Sack ekék, eredeti párosoru 12-14-16 soros Melichár vetőgépek, vasboronák és egyéb gazdasági eszközök. Szecskavágóknak drb., még a készlet tart, 50 korona.